

Sylvia Poorta (voorgond) en Alidtcha Binazon. FOTO BEN VAN DUIN

THEATER

‘Kruimels’ laat je huilen én lachen, maar geeft ook stof tot nadenken

In ‘Kruimels’ van Toneelgroep Maastricht volgen we een schrijfster die zichzelf langzaam verliest als gevolg van de ziekte van Alzheimer. Heftig, maar gelukkig kan er ook gelachen worden dankzij het uitstekende acteespel van Sylvia Poorta en Alidtcha Binazon en de met humor doorspekte dialogen van Timen Jan Veenstra.

★★★★☆

DOOR ROB COBBEN

Gezien: Kruimels**Door:** Toneelgroep Maastricht**Waar:** Bordenhal, Maastricht

Bordenhal Maastricht 14 en 15 oktober, Maaspoort

Venlo 26 oktober,

Nog te zien: Munttheater Weert 8 november, Parkstad Limburg Theater Heerlen 9 november.

In de openingsscène maakt schrijfster Alida, gespeeld door Sylvia Poorta, kennis met de jeugdige verzorgster Beth (Alidtcha Binazon). Die probeert een diagnostisch gesprek te voeren, maar daar heeft de schuchtere, oudere vrouw geen zin in. „Ik word gek en er is geen genezing mogelijk. Waarom dan een diagnose stellen”, snauwt ze. Er volgt een grappig twist-gesprek dat al gauw ontspoord, want Alida vertrouwt Beth voor geen meter en denkt dat die haar verhaal wil stelen. Even voel je de twijfel bij de bezoekers in de Bordenhal in Maastricht. Mag je eigenlijk wel lachen bij zo’n pijnlijk onderwerp als een hersenziekte? Maar al snel begint achterin de

zaal iemand te schateren. En dan is er geen houden meer aan. Vijf kwartier wisselen momenten van ijszige stilte zich af met gegrimnik, gegiechel en gelach.

Kruimels is een vertaling van *Breadcrumbs* van de Amerikaanse schrijfster Jennifer Haley. Regisseur Jouman Fattal, die vorig jaar bij Toneelgroep Maastricht veel indruk maakte met de voorstelling *Schuld* over een tot slaaf gemaakte Jezidi-vrouw, las het verhaal van Haley en wist meteen dat ze er iets mee wilde doen. Niet alleen vanwege de interessante vrouwenrollen, maar ook vanwege de gelaagdheid van het verhaal en de mogelijkheden die het biedt om surrealistische elementen eraan toe te voegen.

Dromen

De voorstelling gaat over een teruggedroegen fictieschrijfster die aan Alzheimer lijdt. Ze probeert haar autobiografie te voltooien, maar dat lukt vanwege de ziekte niet meer. Ze raakt de woorden kwijt. Dat is natuurlijk voor iedere Alzheimerpatiënt vreselijk, maar voor een schrijver al helemaal, want taal is voor een auteur het belangrijkste gereedschap. Woede en machteloosheid strijden om voorrang, soms staan de tranen in haar ogen.

Om haar laatste boek te kunnen

afmaken, is Alida aangewezen op de impulsieve en onbezonnen verzorgster Beth. Samen duiken ze in het verleden. Om gaandeweg te ontdekken dat ze eigenlijk wel heel erg veel gemeen hebben. Zoals dromen om gewild te worden door anderen, en vergeten om jezelf te zijn. „En dat is eigenlijk heel verdrietig”, constateren ze.

Het decor is, zoals vaak bij voorstellingen van Toneelgroep Maastricht sober, maar effectief: de opgestapelde kratten op het podium staan symbool voor het doolhof in Alida’s hoofd. Als ze door de ziekte weer het spoor bijster raakt, zie je haar dwalen tussen hoge obstakels. Een belangrijk element is ook de muziek van Elisabeth de Loore. Die wisselt duistere klanken af met vrolijke kinderliedjes, al klinken die eerste soms net iets te bombastisch.

‘Kruimels’ gaat ook over de vraag of je beschikking hebt over je eigen lot. Of je leven maakbaar is. Of je je eigen verhaal eigenlijk wel kunt schrijven.

Maar *Kruimels* wordt toch vooral gedragen door de twee actrices, die dubbelrollen vertolken en zich moeiteloos van de ene in de andere realiteit begeven. Sylvia Poorta is niet alleen de verwarde, nurkse en wantrouwende zestiener die wanhoopskretten slaakt die door merg en been gaan, ze speelt ook het vrolijke achtjarige meisje dat ze ooit was en volledig opgaat in haar droomwereld. Alidtcha Binazon is een aandoenlijke spring-in-’t-veld, maar kruipt ook met veel overtuiging in de huid van de moeder van de schrijfster. Die transformaties vinden eigenlijk op heel speelse wijze plaats, via subtiele handgebaren.*

Stof

Het afbrokkelen van de geest, de eenzaamheid die je voelt als je brein je in de steek laat en voortdurend van heden naar verleden springt, je ziekte kunnen accepteren en loslaten. Het zijn elementen die prominent naar voren komen in *Kruimels*. Maar het stuk gaat ook over de vraag of je beschikking hebt over je eigen lot. Of je leven maakbaar is. Of je je eigen verhaal eigenlijk wel kunt schrijven. En zo ga je na het bekijken van deze intieme en ontroerende voorstelling naar huis met veel stof tot nadenken.